

TAHITIEN
LANGUE VIVANTE 2
SERIE STG

Durée : 2 heures

Coefficient: 2 STG/MERC – STG/CFE – STG/GSI

Coefficient: 3 STG/CGRH

NOTE IMPORTANTE

- Les réponses doivent impérativement être portées sur la copie d'examen à en-tête.
- Il est inutile de recopier les questions posées. En revanche, il faudra inscrire scrupuleusement les numéros et/ou lettres des questions de chaque exercice.
- Les réponses devront impérativement être proposées dans le même ordre que celui de la feuille de sujet

L'usage du dictionnaire et des calculatrices est interdit

COMPREHENSION : .... 10 points

EXPRESSION-ECRITE : ... 10 points

TE 'Ā'AI O TE PUHI 'E TE TUMU FARA

I te hō'ē tau, reva atu ra nā Tabiti atu nei, te ta'ata ra 'o Ti'i, i te fenua ra 'o Temiromiro, 'oia ho'i 'o Maupihā'a. Lreira, 'ua 'itca ia na i te hō'ē tuna 'oia ho'i e puhi i roto i te piha'ara'a 'o Fa'atoro-Mānava-Tuna. Rave mai nei 'o ia i taua puhi ra 'e tu'u atu ra i roto i tāna pū, fa'a'i i te vai, reva atu ra i Maupiti.

5 'Ia tae 'o ia i Maupiti, 'ua 'iriti i te puhi i rāpae i tāna fa'ari'i, e tu'u atu ra i roto i te hō'ē 'ofe i parauhā ē, 'o Vai'ofe, tāna i fa'a'i ato'a i te vai. 'Aore ato'a rā i mo'e ia na i te rave i te hō'ē tumu iti fara. Mai roto i taua 'ofe ra, 'āfa'i atu ra i taua puhi ra i Ra'iātea. I reira, 'ua 'imi 'o ia i te hō'ē vāhi 'ōmo'emo'e 'ei vaira'a nō taua puhi ra 'e 'ei tanura'a i tāna tumu fara.

10 'Ua 'itchia mai te-vai i Temehani, 'ua tu'u 'o-ia i te puhi i reira 'e tanu ato'a atu ra i tāna tumu fara i piha'i iho noa i taua vai ra. 'Ua topa 'oia i te i'oa o te puhi 'o Nānāitahiti (teie te aura'a : 'A hi'o i Tahiti.) 'Ua topa ato'a i te i'oa nō te tumu fara o tāna i parau ē : 'o tāna iho terā tamahine 'o Tupai'araroa.

15 E nohorā'a māoro tō Ti'i i Temehani 'e 'ua aupuru māite i tāna ra puhi 'e tāna ato'a tumu fara. I tōna hi'ora'a e orara'a maita'i tō rāua 'e tē pa'ari mai ra hō'i, 'ua mana'o a'e ra 'o ia e ho'i ri'i a'e i Tahiti e hi'ohi'o i te feti'i 'e e hi'o ato'a i te fenua, 'e ho'i fa'ahou atu ai i Ra'iātea.

'Ua ineine tōna tere, 'e teie tāna parau i te tumu fara :

- « *E tā'u tamahine, e Tūpai'araroa ē, tō tu'ane iti 'o Nānāitahiti!* »

'Ua parau ato'a atu ra te puhi ē:

20 - « *E ora 'ōrua 'e tō tuahine iti.* »

E reva mai ra 'o Ti'i i Tahiti nei 'e tau ra 'ua ho'i 'o Ti'i i Ra'iātea e hi'o i tāna tau tamari'i here. Tē ora maita'i mai ra. 'Ei tua ra ia 'o Ti'i e hi'o atu ai ē, 'ua ti'amanuhia i ni'a ia Temehani: te tāpa'o fa'a'ite ia na ē: tē ora maita'i mai ra te puhi.

25 'Ia tae rā i te hō'ē mahana, tērā atu 'o Tautairave'ino mā: 'o Hīrama'ōrio te hō'ē 'e 'o Hīramatu'itu'i te tahi. Nā rāua i hāmani'ino i taua puhi ra.

'Ua 'itca mai e rāua i te ti'amanu rahi e fa'a'ohu ra i ni'a a'e ia Temehani. 'Ua mana'o rāua ē e i'a rahi roa tei ni'a i te mou'a : e 'iri 'auhōpu ānei, e 'iri 'ā'ahi ānei? Tētere atu ra rāua i ni'a i te mou'a, 'e 'oia mau iho ā, 'ua 'ite atu rāua i te puhi, tē tārava noa ra. Teie tō rāua reo:

« *E aha ra, 'ua pa'ia tāua!* »

30 'Ua fa'aimeine i tā rāua matau, te ro'a pa'ari maita'i 'e te 'āinu, 'e tiri atu ra. 'Aita ho'i i māoro, mau mai ra taua puhi ra. 'Ua tāfifi roa te hi'u o te puhi i ni'a i te tumu fara, tōna ra tuahine. Terā ho'i te 'ino, 'e'ere te tumu fara i te mea mau maita'i nō te varivari o te vāhi tāna e tupu ra. 'Ua farara 'e 'ua fātata roa i te mahuti. 'Ua tupu te aroha o te puhi i tōna ra tuahine.

Pouira TEAUNA, « *Te parau nō Ra'iātea* », TE PARAU NŌ TE MAU TA'AMOTU, 'apī 20-21

Remarque : La transcription du présent document est une reproduction fidèle et exacte du texte d'origine.

I. MĀRAMARAMARA'A : .../ 10

1) 'A pāhono mai i teie mau uira'a

- 1- Nō hea mai te tuna a Ti'i 'e 'o vai te i'oa 'o tāna i te pa atu i ni'a ia na ?
- 2- E aha te taima i ma'itihia e Ti'i e ho'i i Tahiti nō te fārerei i te feti'i ?
- 3- E aha te tāpa'o fa'a'ite ia Ti'i tē ora maita'i ra tāna tuna ?
- 4- 'O vai tei tētere i ni'a i te mou'a, e aha tō rāua ti'ara'a ?
- 5- E aha te 'ohipa i ravehia e Tautairave'ino mā i ni'a i te puhi ? 'A ha'apāpu mai i tō 'oe mana'o.
- 6- E aha te tumu i tāfifi ai te hi'u o te tuna i ni'a i te tumu fara ?

2) 'A tātara mai na i nā tupa'a 'irava i raro nei :

- 1- « 'Ua 'ite atu rāua i te puhi, tē tārava noa ra. Teie tō rāua reo : « E aha ra, 'ua pa'ia tāua. »
- 2- « Tera ho'i te 'ino 'e'ere te tumu fara i te mea mau maita'i nō te varivari o te vāhi tāna e tupu ra. 'Ua farara 'e 'ua fātata roa i te mahuti. »

II. PĀPA'IRA'A : .../ 10

- 1) Tē fa'ahitihia mai nei i te rēni 8, ua 'imi 'o Ti'i i te hō'ē vāhi 'ōmo'emo'e 'ei vaira'a nō taua puhi ra 'e 'ei tanura'a i tāna tumu fara. Nō te aha 'o ia i ma'iti ai i taua vāhi ra nō rāua ? Tē vai ra ānei te faufa'a o tā 'oe e nehehe e hōro'a mai ?
E pāpa'i mai 'oe 10 a'e rēni
- 2) 'Ia au i te fa'ati'ara'a a Pouira TEAUNA, 'ua tupu te aroha o te puhi i tōna ra tuahine.
I tō 'oe mana'o, e tauturu ānei te puhi i tōna tuahine ? 'A ha'apāpū mai i tō 'oe mana'o !.
E pāpa'i mai 'oe 10 a'e rēni